

UŠIVOST

Povzročitelj

Ušivost povzročajo uši - zunanji paraziti, ki se naselijo na človeški koži. Pri nas je precej razširjena zlasti v predšolskih in šolskih kolektivih. Gre za širjenje naglavne uši (*Pediculus humanus capitis*), ki se zadržuje na laseh, obrveh in trepalnicah. Poleg naglavne uši poznamo še dve vrsti uši, ki živita na človeku kot gostitelju in sicer bela uš ali »oblačilna uš« ter sramna uš.

Kako ugotovimo, da ima nekdo naglavne uši?

Na laseh opazimo drobne sivkaste pikice - jajčeca uši ali gnide ter drobne črne uši. Lasje so lahko med seboj zlepljeni, na lasišču opazimo praske, krastice oziroma gnojno vnetje, ki je posledica infekcije opraskanin, ki nastanejo zaradi srbenja. Ponovne okužbe lahko povzročijo preobčutljivost kože.

Način prenosa

Naglavne uši se prenašajo z direktnim kontaktom. Možen je tudi prenos preko oblačil, zlasti pokrival ter pribora za osebno higieno. Naglavne uši lahko namreč preživijo sedem do deset dni izven gostitelja oziroma brez hrane. Pri temperaturah nižjih od 22° C se iz gnid uši ne razvijajo.

Inkubacija

Uši se izležejo iz gnid v sedmih do desetih dneh in dosežejo spolno zrelost po sedmih do trinajstih dneh.

Preprečevanje širjenja in zdravljenje

Zelo pomembno je, da okužene osebe zdravimo hkrati in se ne smejo vrniti v kolektiv, dokler imajo še žive uši oziroma gnide, to je ponavadi 24 ur po terapiji s preparatom za razuševanje. Za uničevanje uši je na voljo kar nekaj preparatov za pranje lasišča, ki se dobijo v lekarnah brez recepta. Šampon ne sme priti v stik s sluznicami. Vodi za izpiranje las je potrebno dodati kis, ker na ta način lažje odstranimo gnide. Zelo potrebno je mehansko odstraniti vse gnide z lasišča z ustreznim glavnikom ali z rokami. Istočasno moramo zdraviti vse družinske člane in tudi vse druge, ki so bili v kontaktu z okuženim. Pribor za osebno higieno, perilo ter posteljnino je potrebno oprati oziroma prekuhati. Ne smemo pozabiti tudi na vse tekstilne površine s katerimi je bila oseba v kontaktu (igračice iz blaga, sedeži v avtu, kavči, preproge,...). V dobi inkubacije je treba lasišče pregledovati vsak dan. Včasih moramo postopek ponoviti, največkrat po sedmih do desetih dneh.

Ušivost spada h kožnim parazitarnim okužbam, sama ušivost torej ni sramota, nedopustno in nezakonito pa je odklanjanje sodelovanja pri zatiranju ušivosti v kolektivih, saj na ta način ne ogrožamo le sami sebe temveč tudi druge osebe.

Priprava: Nives Letnar Žbogar, dr.med.spec. higiene

Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana
Center epidemiologije

februar 2008

UŠIVOST

Ušivost je kožna parazitarna infestacija, razširjena po vsem svetu. Razširi se najpogosteje v otroških predšolskih in šolskih kolektivih ter zavodih. Rezervoar je človek.

V Sloveniji opazujemo v glavnem naglavne uši, ki živijo na lasišču, redkeje pa tudi na obrveh in trepalnicah. Povzročajo mnoge neprijetnosti, predvsem srbenje lasišča, kot posledice praskanja pa opraskanine lasišča, kraste ter naknadne gnojne okužbe. Infestacija s telesnimi (oblačilnimi) in sramnimi ušmi je mnogo redkejša.

Glavna pot prenosa naglavne uši je direktni stik z infestirano osebo, menjanje in nošenje delov oblačil (kape, šali). Telesne uši pa se lahko prenašajo tudi preko posteljnine ali skupnih oblačil. Tako naglavne kot telesne uši lahko preživijo brez hrane okoli sedem do deset dni.

Razvojni ciklus uši ima tri oblike: jajčece (gnido), nimfo in odraslo uš. Za vzdrževanje razvojnega ciklusa uši je potrebna temperatura 32° C. Jajčeca naglavne uši se ne razvijajo, če je temperatura nižja od 22° C. V ugodnih pogojih se iz jajčec razvijejo v 7 do 10 dneh nimfe, iz teh pa v 7 do 13 dneh odrasle uši, ki lahko zopet ležejo jajčeca. Razvojni ciklus naglavne in telesne uši traja torej v povprečju 18 dni, odrasle uši pa živijo okoli mesec dni.

UKREPI ZA OBVLADOVANJE UŠIVOSTI

1. Izrednega pomena je zgodnje odkritje in uničenje jajčec in odraslih uši.
2. Če se uši pojavijo v vrtčevskem ali šolskem kolektivu, je potrebno čimprej obvestiti vodstvo vrtca ali šole in nato vse starše v prizadetih skupinah ali razredih.
3. Omejimo neposreden stik z infestirano osebo, otrok ostane doma 24 ur po opravljenem postopku razuševanja.
4. Starši morajo je v času pojavljanja ušivosti vsem svojim otrokom pregledati lasišča vsak dan.
5. Vzgojiteljica ali učiteljica ali patronažna služba ali ... (v dogovoru s starši) naj v dogovorjenih terminih pregleda lasišča vseh otrok.
6. Ob pojavu ušivosti pri eni osebi je treba pregledati lasišča tudi družinskih članov in tesnih kontaktov. Izrednega pomena je, da poteka zdravljenje vseh infestiranih oseb hkrati.
7. Posteljnino, vzglavnike, pokrivala, šale, moramo nujno oprati na temperaturi vsaj 60° C.
8. Prostore pogosto presesamo in ne smemo pozabiti na oblazinjeno pohištvo, preproge, odeje, mehke plišaste igrače in tudi avtomobilske sedeže, kamor smo lahko zanesli odrasle uši. Ker lahko uši zdržijo brez hrane dlje časa, moramo pomisliti na vse kotičke, kjer se lahko zadržujejo.
9. Zdravljenje:
 - uporaba enega izmed preparatov, ki so na tržišču, po navodilu proizvajalca in
 - istočasna uporaba glavnikov za prečesavanje in mehansko odstranjevanje gnid.POZOR!!! Nobeden izmed preparatov ni 100% zanesljiv, zato je pogosto potrebno postopek razuševanja po 7 do 10 dneh ponoviti.

Pripravila: Nives Letnar Žbogar, dr.med.spec.higiene
Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana
Center epidemiologije

februar 2008